

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В. Н. КАРАЗІНА

Кафедра українознавства

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

з дисципліни «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

рівень вищої освіти перший бакалаврський
галузь знань 10 Природничі науки
(шифр і назва)
спеціальність 101 Екологія
(шифр і назва)
освітня програма Екологія
(шифр і назва)
галузь знань 20 Агрономія та продовольство
(шифр і назва)
спеціальність 201 Агрономія
(шифр і назва)
освітня програма Агроменеджмент і цифрові технології в агробізнесі
(шифр і назва)
спеціалізація _____
(шифр і назва)
вид дисципліни обов'язкова
(обов'язкова/ за вибором)
факультет Навчально-науковий інститут екології

Укладач: канд. іст. наук, доцент Н. В. Аксьонова

1. Навчальний контент:

1.1 Лекційні матеріали

Лекція 1. Найдавніші цивілізації і стародавні держави на українських землях.

Поява людського життя та археологічні пам'ятки на території України. Неолітична революція. Трипілля: археологічна культура чи цивілізація. Особливості соціально-економічного, політичного та культурного розвитку античних міст-держав Північного Причорномор'я та скіфів. Етногенез слов'ян. Східнослов'янські племена в I тис. н. е.

Література

1. Баран В.Д. Давні слов'яни. – К.: Альтернативи, 1998. – 335 с.
2. Бойко О. Історія України: Навч. пос. – К.: Академвидав, 2003. – 656 с.
3. Борисенко В. Курс української історії: З найдавніших часів до XX ст. Навч. пос. – К.: Либідь, 1996. – 616 с.
4. Бунятян К.П., Мурзін В.Ю., Симоненко О.В. На світанку історії. – К.: Альтернативи, 1998. – 335 с. (Україна крізь віки. – Т. 1).
5. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К.: Наукова думка, 1992. – 544 с.
6. Гудзь В.В. Історія України: Підручник. К.: Слово, 2008. – 672 с.
7. Давня історія України: Навч. пос. В 2 т. /За ред. П.П.Толочка. – Кн. 1. – К.: Либідь, 1994. – 240 с.; К.: Либідь, 1995. – 224 с.
8. Довідник з історії України /За ред. І.З. Підкова, Р.М. Шуст. К.: Генеза, 2001. 1136 с.
9. Залізник Л. Первісна історія України: Навч. пос. К.: Вища школа, 1999. 263 с.
10. Крижицький С.Д., Зубар В.М., Русяєва А.С. Античні держави Північного Причорномор'я. – К.: Альтернативи, 1998. – 352 с. (Україна крізь віки. – Т. 2).
11. Петровський В.В., Радченко Л.О., Семененко В.І. Історія України: Неупереджений погляд. Факти. Міфи. Коментарі. – Х.: Школа, 2008. – 608 с.
12. Світлична В. Історія України: Навч. пос. – К.: Каравела; Л.: Новий Світ-2000, Магнолія плюс, 2000. – 308 с.
13. Україна і світ: Історія господарства від первісної доби і перших цивілізацій до становлення індустріального суспільства. Навч. пос. – К.: Генеза, 1994. – 368 с.
14. Яковенко Н.М. Нарис історії України: З найдавніших часів до кінця XVIII ст. Навч. пос. – К.: Генеза, 1997. – 312 с.

Лекція 2. Україна в добу раннього та розвинутого середньовіччя.

Утворення ранньосередньовічної держави на українських землях. Норманська та слов'янська теорії походження давньоруської держави. Еволюція суспільно-політичного та економічного устрою українських земель. Поширення християнства. Причини розпаду ранньосередньовічної держави. Князівства Середнього Подніпров'я. Галицько-Волинська держава. Соціально-політичний портрет київських князів. Монгольська навала. Вплив Золотої Орди на політичне життя українських земель.

Література

1. Бойко О. Історія України: Навч. пос. – К.: Академвидав, 2003. – 656 с.
2. Борисенко В. Курс української історії: З найдавніших часів до XX ст. Навч. пос. – К.: Либідь, 1996. – 616 с.
3. Воронянський О.В. Історія України: Навч. пос. – Х.: Парус, 2007. – 544 с.
4. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К.: Наукова думка, 1992. – 544 с.
5. Гудзь В.В. Історія України: Підручник. – К.: Слово, 2008. – 672 с.
6. Давня історія України: Навч. пос. В 2 т. /За ред. П.П.Толочка. – Кн. 2. – К.: Либідь, 1995. – 224 с.

7. Довідник з історії України /За ред. І.З. Підкова, Р.М. Шуст. – К.: Генеза, 2001. – 1136 с.
8. Історія України в особах: IX – XVIII ст. /Під ред. В. Замлинського. – К.: Україна, 1993. – 396 с.
9. Історія України: Курс лекцій: в 2 кн. /За ред. Л.Мельника. – Кн.1. – К.: Либідь, 1991. – 576 с.
10. Котляр М.Ф. Галицько-Волинська Русь. – К.: Альтернативи, 1998. – 336 с. (Україна крізь віки. – Т. 5).
11. Полонська-Василенко Н.Д. Історія України: в 2 т. – К.: Либідь, 2002. – Т.1. – 672 с.
12. Світлична В. Історія України: Навч. пос. – К.: Каравела; Л.: Новий Світ-2000, Магнолія плюс, 2000. – 308 с.
13. Толочко О., Толочко П. Київська Русь. – К.: Альтернативи, 1998. – 352 с. (Україна крізь віки. – Т. 4).
1. Толочко П. Київська Русь. – К.: Абрис, 1996. – 360 с.
2. Україна і світ: Історія господарства від первісної доби і перших цивілізацій до становлення індустріального суспільства. Навч. пос. – К.: Генеза, 1994. – 368 с.
3. Яковенко Н.М. Нарис історії України: З найдавніших часів до кінця XVIII ст. Навч. пос. – К.: Генеза, 1997. – 312 с.

Лекція 3. Українські землі в добу пізнього середньовіччя та ранньомодерні часи.

Входження українських земель до складу Великого князівства Литовського. Українські землі в складі Великого князівства Литовського. Земські привілеї. Особливості політичної системи: Пани-Рада, повітові шляхетські сеймики, Вальний сейм, Магдебурзьке право в Україні. Литовські статuti. Люблінська унія 1569 р. Колонізація українських земель. Фільваркова система. Слободи. Релігійна ситуація в українських землях. Братський рух. Полемічна література. Поява греко-католицької (уніатської) церкви та її значення для розвитку суспільства. Формування низового та реєстрового козацтва. Еволюція козацького руху в 1590-ті – 1630-ті роки. Соціально-політична характеристика шляхти в Україні. Соціально-економічні наслідки перебування Українських земель у складі Речі Посполитої (1569-1647 рр.).

Література

1. Бойко О. Історія України: Навч. пос. – К.: Академвидав, 2003. – 656 с.
2. Борисенко В. Курс української історії: З найдавніших часів до XX ст. Навч. пос. – К.: Либідь, 1996. – 616 с.
3. Воронянський О.В. Історія України: Навч. пос. – Х.: Парус, 2007. – 544 с.
4. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К.: Наукова думка, 1992. – 544 с.
5. Гудзь В.В. Історія України: Підручник. – К.: Слово, 2008. – 672 с.
6. Довідник з історії України /За ред. І.З. Підкова, Р.М. Шуст. – К.: Генеза, 2001. – 1136 с.
7. Історія України в особах: IX – XVIII ст. /Під ред. В. Замлинського. – К.: Україна, 1993. – 396 с.
8. Історія України: Курс лекцій: в 2 кн. /За ред. Л.Мельника. – Кн.1. – К.: Либідь, 1991. – 576 с.
9. Історія України: Нове бачення. Навч. пос. /Під ред. В.А. Смолія. – К., 2000. – 463 с.
10. Остафійчук В.Ф. Історія України: сучасне бачення: Навч. пос. – К.: Знання-Прес, 2004. – 390 с.
11. Полонська-Василенко Н.Д. Історія України: в 2 т. – К.: Либідь, 2002. – Т.1. – 672 с.
12. Реєнт О.П., Коляда І.А. Усі гетьмани України: легенди, міфи, біографії. – Х.: Фоліо, 2007. – 415 с.

13. Русина О.В. Україна під татарами і Литвою. – К.: Альтернативи, 1998. – 320 с. (Україна крізь віки. – Т. 6).
14. Світлична В. Історія України: Навч. пос. – К.: Каравела; Л.: Новий Світ-2000, Магнолія плюс, 2000. – 308 с.
15. Україна і світ: Історія господарства від первісної доби і перших цивілізацій до становлення індустріального суспільства. Навч. пос. – К.: Генеза, 1994. – 368 с.
16. Яворницький Д.І. Історія запорізьких козаків. у 3-х томах. – Т. 1. – К.: Наукова думка, 1990. – 592 с.; Т. 2. – К.: Наукова думка, 1990. – 560 с.; Т. 3. – К.: Наукова думка, 1991. – 560 с.
17. Яковенко Н.М. Нарис історії України: З найдавніших часів до кінця XVIII ст. Навч. пос. – К.: Генеза, 1997. – 312 с.

Лекція 5. Визвольна війна під керівництвом Б.Хмельницького. Становлення української козацької держави.

Причини та характер Визвольної війни. Утворення і розвиток козацької держави (Гетьманщини). Політика зовнішньополітичних союзів Б.Хмельницького. Переяславська Рада. Березневі статті. І.Виговський. Гадяцький трактат. Руїна: причини та характер громадянської війни. Особливості політичної орієнтації гетьманів Лівобережної та Правобережної України в 1660-1680-ті рр. П. Тетеря, І. Брюховецький, П. Дорошенко, Ю. Хмельницький.

Література

1. Бойко О. Історія України: Навч. пос. – К.: Академвидав, 2003. – 656 с.
2. Борисенко В. Курс української історії: З найдавніших часів до XX ст. Навч. пос. – К.: Либідь, 1996. – 616 с.
3. Воронянський О.В. Історія України: Навч. пос. – Х.: Парус, 2007. – 544 с.
4. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К.: Наукова думка, 1992. – 544 с.
5. Гуржій О.І., Чухліб Т.В. Гетьманська Україна. – К.: Альтернативи, 1999. – 304 с. (Україна крізь віки. – Т. 8).
6. Гудзь В.В. Історія України: Підручник. – К.: Слово, 2008. – 672 с.
7. Довідник з історії України /За ред. І.З. Підкова, Р.М. Шуст. – К.: Генеза, 2001. – 1136 с.
8. Історія України в особах: IX – XVIII ст. /Під ред. В. Замлинського. – К.: Україна, 1993. – 396 с.
9. Історія України: Курс лекцій: в 2 кн. /За ред. Л.Мельника. – Кн.1. – К.: Либідь, 1991. – 576 с.
10. Історія України: Нове бачення. Навч. пос. /Під ред. В.А. Смолія. – К., 2000. – 463 с.
11. Остафійчук В.Ф. Історія України: сучасне бачення: Навч. пос. – К.: Знання-Прес, 2004. – 390 с.
12. Петровський В.В., Радченко Л.О., Семененко В.І. Історія України: Неупереджений погляд. Факти. Міфи. Коментарі. – Х.: Школа, 2008. – 608 с.
13. Полонська-Василенко Н.Д. Історія України: в 2 т. – Т.2. – К.: Либідь, 2002. – 608 с.
14. Реєнт О.П., Коляда І.А. Усі гетьмани України: легенди, міфи, біографії. – Х.: Фоліо, 2007. – 415 с.
15. Русина О.В. Україна під татарами і Литвою. – К.: Альтернативи, 1998. – 320 с. (Україна крізь віки. – Т. 6).
16. Світлична В. Історія України: Навч. пос. – К.: Каравела; Л.: Новий Світ-2000, Магнолія плюс, 2000. – 308 с.
17. Смолій В.А., Степанков В.С. Українська національна революція XVII ст. – К.: Альтернативи, 1998. – 352 с. (Україна крізь віки. – Т. 7).
18. Україна і світ: Історія господарства від первісної доби і перших цивілізацій до становлення індустріального суспільства. Навч. пос. – К.: Генеза, 1994. – 368 с.

19. Яворницький Д.І. Історія запорізьких козаків. у 3-х томах. – Т. 1. – К.: Наукова думка, 1990. – 592 с.; Т. 2. – К.: Наукова думка, 1990. – 560 с.; Т. 3. – К.: Наукова думка, 1991. – 560 с.
20. Яковенко Н.М. Нарис історії України: З найдавніших часів до кінця XVIII ст. Навч. пос. – К.: Генеза, 1997. – 312 с.

Лекція 5. Українські землі в кінці XVII – XVIII ст.

Гетьманування І.Мазепи: історичні міфи і реалії (кінець XVII – початок XVIII ст.). Коломацькі статті. Поступове обмеження автономії Гетьманщини в 1709-1783 рр. Правобережна Україна в складі Речі Посполитої. Гайдамацький рух. Соціально-політична характеристика української козацької старшини. Слобідська Україна як історико-культурний регіон.

Література

- Горобець В. М., Струкевич О. К. Українсько-російські політичні відносини другої половини XVII – XVIII ст.: тенденції, характер, етапи // Укр. іст. журн. - 1997. - №1.
- Грозовський І. М. Право Нової Січі (1734-1775): Навч. посібник. – Харків, 2000.
- Гуржій О.І. Гетьман Іван Скоропадський. - К., 1998.
- Гуржій О.І. Українська козацька держава в другій половині XVII – XVIII ст.: кордони, населення, право. - К., 1996.
- Доба гетьмана Івана Мазепи в документах. – К., 2007.
- Ковалевська О. Іван Мазепа: у запитаннях та відповідях. – К., 2008.
- Когут З.Є. Російський централізм і українська автономія : Ліквідація Гетьманщини, 1760 – 1830.- К., 1996.
- Мельник Л.Г. Українсько-турецькі взаємовідносини і політичні проекти П.Орлика // Укр. іст. журн. – 1997. - №6.
- Оглоблин О. Гетьман Іван Мазепа та його доба. 2-ге доп. вид. – К., 2001.
- Павленко С. Міф про Мазепу. - Чернігів, 1998.
- Пономаренко В.В. Соціальна еліта Гетьманщини (друга половина XVII – XVIII ст.) – К., 1997.
- Смолій В.А., Степанков В.С. Українська державна ідея. - К., 1997.
- Станіславський В.В. Політичні відносини Запорізької Січі й Кримського ханства напередодні Полтавської битви // Укр. іст. журн. – 1998. – №1.
- Шевчук В. Просвічений володар: Іван Мазепа як будівничий козацької держави і як літературний герой. – К., 2006.

Лекція 6 Українське національно-культурне відродження (кінець XVIII – перша половина XIX ст.).

Особливості національно-культурного відродження в Наддніпрянській та Західній Україні. Форми та прояви українського відродження. Харківський університет та його роль в розвитку української культури. Т.Шевченко: оцінка суспільно-політичного значення творчості поета. Кирило-Мефодіївське братство. М. Костомаров. «Закон Божий. Книга буття українського народу».

Література

- Багалій Д. Історія Слобідської України. - Харків, 1990.
- Багалій Д. Т. Г. Шевченко і Кирило-Мефодіївці. - Х., 1925.
- Бойко М. П. Кирило-Мефодіївське товариство: філософські та культурологічні ідеї національної самосвідомості та державотворення. – Дніпродзержинськ, 2006.
- Грушевський М. Про українську мову і українську школу. - Київ, 1991.
- Голубенко П. Русифікація України і український культурний процес у XIX ст. // Березіль. - 1994. - № 12.
- Волковинський В. Революційний тероризм у Російській імперії у XIX ст. і Україна Друга

половина ХІХ – початок ХХ ст.

Дзюба І.М. Тарас Шевченко: життя і творчість. – К., 2008.

Історія Русів. - Київ, 1991.

Казьмирчук Г.Д. Латиш Ю.В. Рух декабристів: дискусійні питання та спроби їх розв'язання // Укр. іст. журнал. – 2005. – №5.

Сергієнко Г. Я. Кирило-Мефодіївське товариство: утвердження ідеї національного відродження України в слов'янському світі // Укр. іст. журн. - 1996. - № 1.

Лекція 7. Українські землі в складі Російської імперії впродовж кінця ХІХ-початку ХХ століть

«Великі реформи» 1860-1870-х рр. в Російській імперії: особливості проведення і наслідки в українських землях. Становлення та розвиток місцевого самоврядування. Національний рух у Східній Україні в другій половині ХІХ ст. Громади. Михайло Драгоманов та його «Листи на Наддніпрянську Україну». Передумови Російської революції 1905 року. Здобутки революції. Столипінська реакція. Аграрна реформа.

Література

1. Багатопартійна українська держава на початку ХХ ст. Програмні документи перших українських політичних партій. - К., 1992.
2. Ветров Р.І. Політичні партії України на початку ХХ століття (1900 – 1925 рр.) : Навч. посібник. - Дніпродзержинськ, 1997.
3. Ветров Р.І., Донченко С.П. Політичні партії України в першій чверті ХХ ст.(1900-1925рр.). – Дніпропетровськ; Дніпродзержинськ, 2001.
4. Головченко В. Від “Самостійної України” до Союзу визволення України: Нариси з історії української соціал-демократії початку ХХ ст. - Харків, 1996.
5. Голубуцький О., Кулик В Український політичний рух на Наддніпрянщині кінця ХІХ – початку ХХ ст. - К., 1996.
6. Гринів О. Українська націологія ХІХ – початок ХХ ст: історичні нариси. – Львів, 2005.
7. Грушевський М. Наша політика. - Львів, 1911.
8. Касьянов Г. Українська інтелігенція на рубежі ХІХ – ХХ століть. Соціально-політичний портрет. - К., 1993.
9. Коник О.О. Селянські депутати з України в І і ІІ Державних думах Російської імперії // Укр. іст. журн. - 1995.- № 1.
10. Курас І.Ф., Турченко Ф.Г., Геращенко М.С. М.Міхновський –постать на тлі епохи // Укр. іст. журн. – 1992. - № 2.
11. Кухта Б.Л. З історії української політичної думки. - К., 1994.
12. Лавров Ю. П. Початок діяльності Союзу Визволення України // Укр. іст. журн. - 1998. - №№ 4,5.
13. Лавров Ю. П. Про ідейні й організаційні засади Союзу визволення України // Укр. іст. журн. - 1996.-№ 6.
14. Липинський В. Лист до братів-хліборобів. - Філадельфія, 1995.
15. Лисяк-Рудницький І. Український національний рух напередодні першої світової війни // Лисяк Рудницький І. Історичні есе. Т.1.-К.,1994.- С.471-483.
16. Мартинець В. Микола Міхновський – піонер українського націоналізму // Політологічні читання. - 1995 - № 2.
17. Міхновський М. Самостійна Україна: справа української інтелігенції. – К., 2007.
18. Надтока Г. М. Міжконфесійні відносини в Україні на початку ХХ ст. // Укр. іст. журн. - 1998. - № 5.
19. Наумов С. О. Український політичний рух на Лівобережжі (90-ті роки ХІХ ст. – лютий 1917 р.). – Харків, 2006.
20. Патер І. Г. СВУ: проблеми державності і соборності. - Чернівці, 2000.
21. Петлюра С. Народе Український: Вибрані статті, листи, документи. - Харків, 1992.

22. Погребінська І. М. Правове та економічне становище євреїв в Україні (кінець XIX – XX ст.) // Укр. іст. журн. - 1996. - № 4.
23. Приймак Т. Конституційний проект М.Грушевського 1905 року // Укр.іст.журн. - 1991 - № 1.
24. Машкін О. М. П. А. Столипін та Україна / О. М. Машкін // Укр. іст. журн. – 2012. – № 2. – С. 73–97.
25. Мисак Н. Ф. Українська інтелігенція Галичини наприкінці XIX – на початку XX ст. : соціально-професійний аспект / Н. Ф. Мисак. – Львів, 2005. – 20 с.
26. Могильний Л. Сергій Єфремов у суспільно-політичному житті України / Л. Могильний. – К. : ПанТот, 2011. – 296 с.
27. Міхновський М. Самостійна Україна / М. Міхновський; передмова і післямова П. Дорожинського. – Видання журналу «Самостійна Україна», січень 2000. – 34 с.
28. Наумов С. О. Український політичний рух на Лівобережжі (90-і роки XX ст. – лютий 1917 р.) / С. О. Наумов. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2006. – 344 с.
29. Реєнт О. П. Ідея соборності України і спроби її реалізації в XIX–XX ст. / О. П. Реєнт // Проблеми історії України XIX–XX ст. – К., 2004. – Вип. 8. – С. 7–15.
30. Реєнт О. Україна в імперську добу (XIX – початок XX ст.) / О. Реєнт. – К., 2003. – 338 с.
31. Реєнт О. П. Українці в Державній Думі Російської імперії / О. П. Реєнт // Проблеми історії України XIX–XX ст. – 2009. – № 16. – С. 318–335
32. Самостійна Україна: Зб. програм українських політичних партій початку XX ст. - Тернопіль, 1991.
33. Сарбей В. Г. “Українське питання” в Російській імперії очима дослідників початку і кінця XX століття // Укр. іст. журн. - 1996. - № 2.
34. Сідак В.С. Діяльність спецслужб Австро-Угорщини й Німеччини на українських землях Російської імперії (кінець XIX – початку XX ст.) // Укр.іст.журн. - 1997. - № 6; 1998. - № 3.
35. Смоляр О. Київське товариство оборони жінок: історія створення та діяльність // Укр.іст.журн. – 1998. - № 3.
36. Українські політичні партії початку XX століття: Методичні рекомендації до вивчення теми. Тексти програмних документів. - Харків,1996.
37. Якименко М. Економічна основа українського національно-визвольного руху на рубежі XIX – XX ст. // Укр. іст. журн. - 1995. - № 7-8.
38. Якименко М. А. Становлення селянського (фермерського) господарства в Україні після скасування кріпосного права (1861–1918 рр.) //Укр. іст. журн. - 1996.- № 1.

Лекція 8. Українські землі в складі Австро-Угорської імперії впродовж XIX-початку XX століть

Особливості економічного і суспільно-політичного життя в Західній Україні. Москвофільство і народівство. «Просвіти». Виникнення українських політичних партій, їх програмні вимоги та діяльність. Соціальні верстви українського суспільства в умовах наздоганяючої модернізації: селяни, інтелігенція, робітники (соціально-політичний портрет). Діяльність спортивно-фізкультурних товариств. Пласт. Боротьба за український університет. Страйковий рух.

Література

1. Касьянов Г. Українська інтелігенція на рубежі XIX – XX ст. Соціально-політичний портрет. - К.,1993.
2. Кирило-Мефодіївське товариство: Зб. документів у 3-х т.- Київ, 1990.
3. Кондратюк К. Нариси історії українського національно-визвольного руху XIX ст. - Тернопіль, 1993.
4. Кравченко В.В. Нариси з української історіографії епохи національного відродження (друга половина ХУІІІ – середина XIX ст.). - Харків, 1996.

5. Круглашов А.М. Політична етика Михайла Драгоманова (Теоретичні аспекти) // Укр. іст. журн. - 2000. - № 3.
6. Магочій П. Українське національне відродження: Нова політична структура // Укр. іст. журн. – 1991. - №3.
7. Меша В. Г. Українське національне відродження (історіографія). – К., 2004.
8. Молчанов В. Державницька думка Михайла Драгоманова. - Київ, 1994.
9. Наумов С. О. Посохов С.І. Харківський університет у суспільно-політичному русі другої половини ХІХ – початку ХХ ст.// Укр. іст. журнал. – 2005. - №1.
10. Пінчук Ю. А. Микола Іванович Костомаров. - Київ, 1994.
11. Присяжнюк Д. П. Українське селянство ХІХ– ХХ ст.: еволюція , ментальність. Традиціоналізм. - Черкаси, 2002.
12. Сарбей В. Г. Національне відродження України. Україна кризь віки. - К., 1999. - Т.9. - 336 с.
13. Сарбей В. Г. Етапи формування національної свідомості (кінець ХУІІІ – початок ХХ ст.) // Укр. іст. журн. - 1993. - № 7,8.
14. Світленко С. І. Народництво в Україні: сучасний погляд на проблему // Укр.іст.журн. - 1997. - № 3,4.
15. Філіпчук В.О. Початки українського національного відродження на Буковині // Укр. іст. журн. - 1999. - № 2,3.
16. Черненко А.М. Українська національна ідея. - Дніпропетровськ, 1994.
17. Щербак М.Г., Щербак Н.О. Національна політика царизму на Правобережній Україні (друга половина ХІХ ст. - поч. ХХ.). Навч. посібник. - К., 1997.
18. Андрухів І. О. Західноукраїнські молодіжні товариства «Сокіл», «Січ», «Пласт», «Луч» / І. О. Андрухів. – Івано-Франківськ, 1992. – 178 с.
19. Аркуша О. Парламентська традиція галицьких українців у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. / О. Аркуша // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Львів, 2000. – № 6. – С. 68–91.
20. Аркуша О. Русофільство в Галичині в середині ХІХ – на початку ХХ ст.: гене за, етапи розвитку, світогляд / О. Аркуша, М. Мудрий // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Львів, 1999. – Вип. 34. – С. 231–268.

Лекція 9 Україна під час Першої світової війни

Причини і передумови Першої світової війни. Плани воюючих держав. Політичні партії в період Першої світової війни. Створення Головної Руської ради. Кость Левицький. Діяльність СВУ. Політика російського уряду щодо Галичини. Митрополит Андрей Шептицький. Діяльність українських січових стрільців. Перебіг військових операцій. Наслідки війни для України.

Література

1. Велика війна 1914–1918 рр. і Україна / Упоряд. О. Реєнт. – К. : ТОВ «Вид-во «КЛІО», 2013. – 784 с.
2. Ветров Р. І. Політичні партії України в першій чверті ХХ ст. (1900–1925 рр.) / Р. І. Ветров, С. П. Донченко. – Дніпропетровськ, Дніпродзержинськ, 2001.
3. Винниченко В. Відродження нації: у 3-х ч. Репринтне видання 1920 р. / В. Винниченко. – К. : Вид-во політ. літератури України, 1990 – Ч. 1. – 348 с.; Ч. II. – 328 с
4. Карпинець І. Галичина: військова історія 1914–1921 рр. / І. Карпинець. – Львів : ВД «Панорама», 2009. – 408 с.
5. Лавров Ю. П. Початок діяльності Союзу Визволення України / Ю. П. Лавров // Укр. іст. журн. – 1998. – № 4, 5.
6. Реєнт О. Перша світова війна і Україна / О. Реєнт, О. Сердюк. – К. : Генеза, 2004. – 480 с.

Лекція 10 Українська національно-демократична революція (1917-1920 рр.).

Українська Центральна Рада. Створення УНР. Боротьба за владу в Україні в кінці 1917 – на початку 1918 рр. Конституція УНР (1918 р.). Українська держава. П.Скоропадський, С.Петлюра, Н.Махно: політична діяльність доби революції 1917-1920 рр. Більшовизм в Україні. Створення УСРР. ЗУНР: виникнення, історична доля. Селянський повстанський рух в Україні 1918-1920 рр. Здобутки, наслідки, уроки національно-демократичної революції.

Література

1. Копиленко О.Л. "Сто днів" Центральної Ради. – К.: Україна, 1992. – 204 с.
2. Нариси історії української революції 1917-1921 років: у 2-х кн. /За ред. В.А.Смолія. – Кн. 1. – К.: Наукова думка, 2011. – 390 с.; Кн. 2. – К.: Наукова думка, 2012. – 464 с.
3. Новітня історія України (1900-2000 рр.): Навч. пос. /Ред.: А.Г.Слюсаренко, В.І.Гусев, В.М.Литвин та ін. – К.: Вища школа, 2002. – 719 с.
4. Остафійчук В.Ф. Історія України: сучасне бачення: Навч. пос. – К.: Знання-Прес, 2004. – 390 с.
5. Петровський В.В., Радченко Л.О., Семененко В.І. Історія України: Неупереджений погляд. Факти. Міфи. Коментарі. – Х.: Школа, 2008. – 608 с.
6. Полонська-Василенко Н.Д. Історія України: в 2 т. – Т.2. – К.: Либідь, 2002. – 608 с.
7. Рибак І.В. Історія України у проблемному викладі, в особах, термінах, назвах і поняттях: Навч. пос. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 199 с.
8. Рубльов О.С., Реєнт О.П. Українські визвольні змагання 1917-1921 рр. – К.: Альтернативи, 1999. – 336 с. (Україна крізь віки. – Т. 11).
9. Світлична В. Історія України: Навч. пос. – К.: Каравела; Л.: Новий Світ-2000, Магнолія плюс, 2000. – 308 с.
10. Україна і світ: Історія господарства від первісної доби і перших цивілізацій до становлення індустріального суспільства. Навч. пос. – К.: Генеза, 1994. – 368 с.
11. Українська революція і державність (1917-1920 рр.) /Авт. Кол.: Т.А.Бевз, Д.В.Веденнєєв, І.Л.Гошуляк та ін. – К.: Парламентське видавництво, 1998. – 248 с.

Лекція 11 Особливості непу в Україні.

Радянська Україна і створення СРСР. Політика коренізації (українізації). Літературна дискусія 1925-1928 рр. Політичне, культурне та повсякденне життя в УСРР 1920-х рр. Український авангард.

Література

12. Бойко О. Історія України: Навч. пос. – К.: Академвидав, 2003. – 656 с.
13. Верстюк В., Осташко Т. Діячі Української Центральної Ради: Біографічний довідник. – К.: КНФ, 1998. – 256 с.
14. Верстюк В.Ф. Українська Центральна Рада: Навч. пос. – К.: Заповіт, 1997. – 344 с.
15. Воронянський О.В. Історія України: Навч. пос. – Х.: Парус, 2007. – 544 с.
16. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К.: Наукова думка, 1992. – 544 с.
17. Гудзь В.В. Історія України: Підручник. – К.: Слово, 2008. – 672 с.
18. Довідник з історії України /За ред. Підкова І.З., Шуст Р.М. – К.: Генеза, 2001. – 1136 с.
19. Історія України в особах: ХІХ – ХХ ст. /Кер. авт. кол. І.Войцехівська. – К.: Україна, 1995. – 479 с.
20. Історія України: Курс лекцій: в 2 кн. /За ред. Л.Мельника. – Кн. 2. – К.: Либідь, 1992. – 464 с.
21. Історія України: Нове бачення. Навч. пос. /Під ред. В.А. Смолія. – К., 2000. – 463 с.
22. Історія України в особах: ХІХ – ХХ ст. /Кер. авт. кол. І.Войцехівська. – К.: Україна, 1995. – 479 с.

23. Історія України: Курс лекцій: в 2 кн. /За ред. Л.Мельника. – Кн. 2. – К.: Либідь, 1992. – 464 с.
24. Калініченко В. В. Селянське господарство України в період НЕПу: іст.-екон. дослідження.- Х.,1997.
25. Касьянов Г. Українська інтелігенція 20-30-х років: соціальний портрет та історична доля. – Київ; Едмонтон, 1992.

Лекція 12 Радянська модернізація кінця 1920-1930-х рр.

Індустріальний розвиток України в умовах форсованої індустріалізації 1930-х рр. Голодомор 1932-1933 рр.: причини та наслідки. Західна Україна, Північна Буковина та Закарпаття в 1920-1939 рр. Національно-визвольний рух. ОУН. Ідеологія «інтегрального націоналізму». УНДО.

Література

1. Баберовськ І. Червоний терор: історія сталінізму. – К., 2007.
2. Безотоський М. Україна в добу сталінщини: історія опору. – К., 2002.
3. Білас І. Репресивно-каральна система в Україні 1917-1953: Суспільно-політичний та правовий аналіз. - К., 1994.
4. Білокінь С. Масовий терор як засіб державного управління в СРСР (1917-1941 рр.).- К., 1999.
5. Бриндак О. Ліквідація більшовиками політичної опозиції та встановлення однопартійної системи в Україні у 20-ті роки. - Одеса, 1998.
6. Бугай М. Ф. Депортації населення з України в 30-50 рр.- Ужгород, 1990.
7. Вергунов В. А. та ін. Україна в умовах сталінської аграрної реформи. – К., 2006.
8. Ганжа О. І. Опір селян становленню тоталітарного режиму в УРСР.- К., 1996.
9. Голод 1921 – 1923 років в Україні. Збірн. докум. і матеріалів. - К., 1993.
10. Голодомор 1932-1933 рр. в Україні: Док. і матеріали/ Упоряд. Р.Я. Пиріг. – К., 2007.
11. Граціозі А. Голод у СРСР 1932-1933 рр. та український голодомор: чи можлива нова інтерпретація?// Укр. іст. журнал. – 2005. - №3.
12. Греченко В.А., Ярмиш О.Н. Україна в добу раннього тоталітаризму. – Х., 2001.
13. Депортації . Західні землі України кінця 30-х – початку 50-х рр. Документи, матеріали, спогади: У 3 т. – Л., 1996.
14. Долженков О. О. Тоталітаризм в Україні: проблеми формування та трансформації. - Одеса, 2000.
15. Касьянов Г., Даниленко В., Кульчицький С. Сталінізм і українська інтелігенція (20-30-ті роки).- К., 1991.
16. Колективізація і голод на Україні (1922-1933). Зб. докум. і матеріалів. - К., 1993.
17. Кульчицький С. Комунізм в Україні: перше десятиріччя (1919-1928). - 1996.
18. Кульчицький С. Ціна “великого перелому». - К., 1993.
19. Кульчицький С. В. Голод-геноцид 1932-1933 рр. в Україні: Матеріали до навчального курсу. – К., 2006.
20. Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр.: механізми сталінського терору// Укр. іст. журнал. – 2007. - №4.
21. Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр. як геноцид: труднощі усвідомлення. - Київ, 2008.
22. Лихолобова З.Г. Тоталітарний режим та політичні репресії в Україні в другій половині 1930-х рр. (переважно на матеріалах Донецького регіону). – Донецьк, 2006.
23. Мовчан О. М. Українські профспілки в компартійно-радянській системі влади (20-ті рр.) – Київ, 2004.
24. Нікольський В. М. Репресивна діяльність органів державної безпеки СРСР в Україні (кінець 1920-х – 1950-ті рр.) – Донецьк, 2003.
25. Нікольський В. М. Соціальний склад репресованих у 1937 р. // Укр. іст. журнал. – 2005. - № 2.

26. Піскун В. Політичний вибір української еміграції (20-ті рр. ХХ ст.). – К., 2006.
27. Сенченко М. І. Український консерватизм: Світогляд. Ідеологія. Націоналізм. – К., 2006.
28. Ченцов В. В. Політичні репресії в Радянській Україні в 20-ті роки. - К., 2000. - 482 с.
29. Шитюк М. М. Еволюція репресивно-каральної системи в радянській Україні // Укр. іст. журн. - 2001. - № 3.
30. Шитюк М. М., Бахтін А. М. Південна Україна: колективізація і голод 1929-1933 років. – Миколаїв, 2007.

Лекція 13 Західноукраїнські землі у міжвоєнний період

Українська політична еміграція. Діяльність Євгена Коновальця. Політичне становище на західноукраїнських землях у складі Польщі. Польські осадники. Політичні партії Західної України та їх діяльність. Діяльність УНДО. Створення ОУН. Діяльність Степана Бандери.

Українські землі у складі Румунії. Політика румунізації. Економічний стан українських земель, особливості розвитку. Українська національна партія (УНП) на чолі з В. Залозецьким

Українські землі у складі Чехословаччини. Суспільно-політичні течії на Закарпатті. Утворення автономії Підкарпатська Русь. Діяльність Августина Волошина. Проголошення незалежності Карпатської України.

Література

1. Васюта І. К. Політична історія Західної України (1918-1939 рр.) – Львів, 2006.
2. Історія України в особах: ХІХ –ХХ ст. /Кер. авт. кол. І.Войцехівська. – К.: Україна, 1995. – 479 с.
3. Історія України: Курс лекцій: в 2 кн. /За ред. Л.Мельника. – Кн. 2. – К.: Либідь, 1992. – 464 с.
4. Кульчицький С. В. Україна між двома війнами (1921–1939 рр.) / С. В. Кульчицький. К. : Альтернативи, 1999. – Т. 11. – 336 с. (серія «Україна крізь віки»: у 15 т.).
5. Литвин В. М. Україна: міжвоєнна доба (1921–1938) / В. М. Литвин. – К. : Альтернативи, 2003. – 511 с.
6. Назарова К. В. Історія України (1917–1939 рр.): навч.-методич. посібн. / К. В. Назарова. – Миколаїв: ФОН Швець В. Д., 2013. – 172 с.

Лекція 14 Україна в роки Другої світової війни.

Українське питання в європейській політиці напередодні та на початку Другої світової війни (1939-1941 рр.). Початок Другої світової війни і доля українських земель. Бойові дії в Україні в 1941-1944 рр. Воєнно-політична ситуація в Україні у 1941-1942 та 1943-1944 рр. Нацистський окупаційний режим. Рух Опору. Радянські партизани та бійці УПА: соціально-політична характеристика керівників та рядових учасників руху Опору.

Література

1. Бойко О. Історія України: Навч. пос. – К.: Академвидав, 2003. – 656 с.
2. Боротьба й діяльність ОУН під час війни (Документи та матеріали) // Укр. іст. журн. – 2000. - № 2.
3. Васильєв В. Ю. Україна в політиці керівництва СРСР напередодні Другої світової війни // Укр. іст. журнал. – 2005. - №1.
4. Веденєєв Д. В., Лисенко О. Є. Військово-політична діяльність ОУН та УПА у світлі норм міжнародного гуманітарного права// Укр. іст. журнал. – 2007. - № 3.
5. Головка М. Л. Суспільно-політичні організації та рухи в Україні в період Другої світової війни (1939-1945). – К., 2004.

6. Друга світова війна і Україна: Матеріали наук. конф., 27-28 квіт. 1995 р. - К., 1996.
7. Іванченко В., Яқунін В. ОУН і УПА у Другій світовій війні: проблеми історіографії та методології. – Дніпропетровськ, 2006.
8. Кентій А., Лозицький В. Війна без пощади і милосердя: Партизанський фронт у тилу вермахту в Україні (1941-1944). – К., 2005.
9. Коваль М. В. 1941-й рік. Проблеми історичної пам'яті // Укр. і ст. журн. - 2001. - №3.
10. Коваль М. В. Друга світова війна та історична пам'ять // Укр. іст. журн. - 2000. - № 3,4.
11. Коваль М. Україна: 1939-1945. Маловідомі і непрочитані історії.-К., 1995.
12. Косик В. М. Розкол ОУН, 1939-1940: Зб. документів. – Львів, 1997.
13. Мірчук П. Українська Повстанська Армія 1942–1945. - Львів, 1991.
14. Патриляк І. С. Націоналістичний партизанський рух на території Західної України влітку 1941 р. // Укр. іст. журн. - 2000. - № 4.
15. Сергійчук В. І. ОУН-УПА в роки війни. Нові документи і матеріали. - К., 1996.
16. Слюсаренко А. Г. Україна в роки Другої світової війни: навч. посіб. для студ. іст. факультетів / А. Г. Слюсаренко, І. К. Патриляк, М. А. Боровик. – К.; Ніжин: Меланіка, 2009. – 446 с.
17. Соборність українських земель в контексті подій Другої світової війни. – Кривий Ріг, 2000.
18. Трофимович В. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945). - Львів, 1995.
19. Україна в Другій світовій війні у документах. Зб. нім. арх. матеріалів. Т.1. - Л., 1997.

Лекція 15. УРСР в добу кризи тоталітарної системи (1945-1991 рр.).

УРСР в повоєнний період: особливості відбудови. Політична ситуація в Західній Україні (1945-1953 рр.). Політичне, соціально-економічне та культурне життя в Україні в 1953-1991 рр. Радянська людина як суспільний феномен в УРСР (1960-ті – 1991 рр.). Дисидентський рух 1950-1980-х рр.: типологія, форми та методи боротьби. Соціально-політичний портрет українського дисидента 1950-1980-х рр.

Література

1. Бажан О. Процес десталінізації в Україні (друга половина 1950-х – початок 1960-х рр.) / О. Бажан // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 1999. – № 1/2.
2. Баран В. К. Україна в умовах системної кризи (1946–1980-ті рр.) / В. К. Баран, В. М. Даниленко. – К., 1999. Баран В. К. Україна після Сталіна: нарис історії 1953–1985 рр. / В. К. Баран. – Львів: МП «Свобода», 1992. – 182 с.
3. Бойко О. Д. Україна в 1985–1991 рр.: основні тенденції суспільно-політичного розвитку / О. Д. Бойко. – К. : ІПУНД, 2002. Литвин В. М. У другому повоєнному десятилітті (1956–1965) / В. М. Литвин. – К. : ВД «Лі-Терра», 2004. – 272 с.
4. Лозицький В. Політбюро ЦК Компартії України: історія, особи, стосунки 1918–1991 / В. Лозицький. – К. : Генеза, 2005. – 368 с.
5. Плющ М. Промисловість України у 80–90-ті роки: люди, проблеми, уроки / М. Плющ. – К. : Ін-т історії України НАН України, 2002. – 335 с.
6. Рибак І. Соціально-побутова інфраструктура українського села (1921–1991) / І. Рибак. – Кам'янець-Подільський, 2000. – 304 с.
7. Романюк І. Українське село в 50-ті – першій половині 60-х рр. ХХ століття / І. Романюк. – Вінниця : Книга, Вега, 2005.
8. Русначенко А. М. Національно-визвольний рух в Україні: середина 1950-х – початок 1990 рр. / А. М. Русначенко. – К. : Вид-во імені Олени Теліги, 1998.
9. Тимченко С. Українське село: проблеми етносоціальних змін. 1959–1989 / С. Тимченко. – Запоріжжя, 1995. – 195 с.
10. Шаповал Ю. І. Україна 20–50-х років: сторінки ненаписаної історії / Ю. І. Шаповал. – К. : Наукова думка, 1993. – 351 с.
11. Шаповал Ю. М. М. Хрущов на Україні / Ю. М. Шаповал. – К. : Знання, 1990.

Лекція 16. Українська незалежна держава.

Проголошення незалежності України. Становлення політичної системи: подолання радянського спадку, поширення європейських цінностей. Формування державних структур, органів місцевого самоврядування, громадянського суспільства. Особливості багатопартійності у посттоталитарній Україні. Кризові явища в економіці та спроби реформ. Вибір зовнішньополітичної стратегії. Історія української національної символіки. Стан та проблеми розвитку освіти, науки, мистецтва

Література

1. Бойко О. Д. Історія України: підручник / О. Д. Бойко. 4-те вид., доповн. – К. : Академвидав, 2012. – 704 с.
2. Державна регіональна політика в Україні: особливості та стратегічні пріоритети : монографія / За ред. З. С. Варналія. – К. : НІСД, 2007. – 768 с.
3. Здіорук С. І. Суспільно-релігійні відносини: виклики України ХХ століття: монографія / С. І. Здіорук. – К. : Знання України, 2005. – 552 с.
4. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991–2003) / відп. ред. С. В. Віднянський. – К. : Генеза, 2004. – 616 с.
5. Інноваційна стратегія українських реформ / А. С. Гальчинський, В. М. Геєць, А. К. Кінах, В. К. Семиноженко. – К. : Знання України, 2002. – 936 с.
6. Історія українського селянства: нариси: в 2-х т. – К. : Наукова думка, 2006. – Т. 2. Історія України. Нова доба : навч. посібник / В. М. Литвин, В. Ф. Колесник, А. Г. Слюсаренко та ін.; за ред. В. М. Литвина. – К. : Академвидав, 2012. – 480 с.
7. Касьянов Г. Україна в російському історичному дискурсі: проблема дослідження та інтерпретації / Г. Касьянов, В. Смолій, О. Толочко. – К. : Ін-т іст. Укр. НАНУ, 2013. – 128с.
8. Кафарський В. І. Політичні партії України: конституційно-правове регулювання організації та діяльності : монографія / В. І. Кафарський. – К. : Логос, 2008. – 560 с.
9. Колесник І. Українська історіографія: концептуальна історія / І. Колесник ; за ред. В. Смолія. – К. : Ін-т. іст. Укр. НАНУ, 2013 – 566 с.
10. Кондратюк К. К. Сучасна національна історіографія новітньої історії України. (1914–2000 рр.): навч. посібник для вузів / К. К. Кондратюк, О. М. Суховій. – Львів: ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2010. – 261 с.
11. Котигоренко В. О. Етнічні протиріччя і конфлікти в сучасній Україні: політологічний концепт / В. О. Котигоренко. – К. : Світогляд, 2004. – 722 с.
12. Кресіна І. О. Парламентські вибори в Україні: правові і політичні проблеми: монографія / І. О. Кресіна, Є. В. Перегуда. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2003. – 368 с.
13. Корсунський С. В. Енергетична дипломатія: навч. посіб. / С. В. Корсунський. – К. : Вища школа, 2008. – 159 с.
14. Культура історичної пам'яті: європейський та український досвід / Ю. Шаповал, Л. Нагорна, О. Бойко та ін. За заг. ред. Ю Шаповала. – К. : Ін-т іст. Укр. НАНУ, 2013. – 600 с.
15. Литвин В. Історія України: підручник / В. Литвин. – Вид. 6-те, доп. – К. : Наукова думка, 2011. – 840 с.
16. Пірен М. І. Політико-владна еліта України (соціо-психологічна модель: монографія / М. І. Пірен. – Кіровоград: Імекс ЛТД, 2013. – 136 с.
Політична історія України ХХ століття: у 6-ти т.
/ редкол.: І. Ф. Курас (голова) та ін. – К. : Генеза, 2002–2003. – Т. 6.
17. Політична історія України: навч. посіб. / В. А. Греченко, В. І. Танцюра, В. В. Калініченко та ін. За ред. В. І. Танцюри. – 2-ге вид., допов. – К. : Академвидав,

2008. – 552 с.
18. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку: монографія / за ред. З. С. Варналія. – К. : Знання України, 2005. – 498 с.
  19. Романцов В. О. Населення України і його різна мова за часів радянської влади та незалежності (XX – початок XXI ст.) / В. О. Романцов. – К. : Вид-во ім. Олени Теліги, 2008. – 184 с.
  20. Слюсаренко А. Г. Новітня історія України (1900–2000): підручник / А. Г. Слюсаренко (кер. кол. авт.), В. І. Гусєв, В. М. Литвин та ін. – К. : Вища школа, 2002. – 719 с. ~ 440 ~ Історія
  21. Терещенко Ю. Скарби історичних традицій: нариси з історії української державності / Ю. Терещенко. – К., 2011. Україна в 2005–2009 рр.: Стратегічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку: монографія / за заг. ред. Ю. Г. Рубана. – К. : НІСД, 2009. – 655 с.
  22. України Петровський В. В. Історія України. Неупереджений погляд: Факти. Міфи. Коментарі / В. В. Петровський, Л. О. Радченко, В. І. Семененко. – Харків: ВД «Школа», 2007. – 592 с.
  23. Українське суспільство на шляху перетворень: західна інтерпретація / за ред. В. Ісаєва. – К. : ВД «КМ Академія», 2004. – 362 с.
  24. Український вибір: політичні симптоми XX століття і пошук власної моделі суспільного розвитку / В. Ф. Солдатенко (кер. кол.). – К. : Парламентське вид-во, 2007. – 576 с.
  25. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України: підручник / Л. Д. Чекаленко. – К. : Либідь, 2006. – 712 с.
  26. Шаповал В. М. Історія Основного Закону: конституційний процес в Україні у 1990–1996 рр. / В. М. Шаповал, А. В. Корнєєв. – Х. : Фоліо, 2011. – 111 с.

1.2. Дистанційний курс:

Дистанційний курс «Історія України», режим доступу:
<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=3944>.

2. Плани практичних (семінарських) занять, завдання для лабораторних робіт, самостійної роботи

Теми семінарських занять з дисципліни «Історія України»

Семінарське заняття № 1 Особливості вивчення курсу "Історія України". Створення карти знайомства

Кожен здобувач/ка має створити свою власну візитівку прив'язавши її до свого населеного пункту на інтерактивній карті України за допомогою додатка <https://www.google.com/maps>. На загальній карті потрібно підписати візитівку своїм ім'ям та прізвищем, додати власне фото і вказати на картці ваші хобі. Поставити відповідний вашому настрою стікер. Скріншот візитівки на карті подати на перевірку.

Семінарське заняття № 2

НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.

1. Новий етап структурування українського суспільства та його економічне підґрунтя.
2. Економічне становище українських земель на початку ХХ ст.
3. Виникнення українських політичних партій.
4. Соціалістична, національно-революційна й ліберальна течії в українському русі.
5. Діяльність українських політичних партій в роки першої Російської революції.
6. Політичні партії Західної України, їхнє ставлення до української державності.
7. Українські фракції та українське питання в державних Думах Російської імперії.
8. Українські фракції в австрійському парламенті та Галицькому Сеймі.
9. Українські політичні сили в роки Першої світової війни.
10. Політична програма українського націоналізму на початку століття (у творах Миколи Міхновського та Дмитра Донцова).
11. Українська преса в 1906 – 1915 рр.
12. Український кооперативний рух в Східній та Західній Україні : порівняльний аналіз.
13. Загальноросійські політичні партії (кадети, есери, чорносотенці, соціал-демократи та український національно-визвольний рух.

Рекомендована література до семінару:

- Багатопартійна українська держава на початку ХХ ст. Програмні документи перших українських політичних партій. - К., 1992.
- Ветров Р.І. Політичні партії України на початку ХХ століття (1900 – 1925 рр.) : Навч.посібник. - Дніпродзержинськ, 1997.
- Ветров Р.І., Донченко С.П. Політичні партії України в першій чверті ХХ ст.(1900-1925рр.). – Дніпропетровськ; Дніпродзержинськ, 2001.
- Головченко В. Від “Самостійної України” до Союзу визволення України: Нариси з історії української соціал-демократії початку ХХ ст. - Харків, 1996.
- Голубуцький О., Кулик В Український політичний рух на Наддніпрянщині кінця ХІХ – початку ХХ ст. - К., 1996.
- Гринів О. Українська націологія ХІХ – початок ХХ ст: історичні нариси. – Львів, 2005.
- Грушевський М. Наша політика. - Львів, 1911.
- Касьянов Г. Українська інтелігенція на рубежі ХІХ – ХХ століть. Соціально-політичний портрет. - К., 1993.
- Коник О.О. Селянські депутати з України в І і ІІ Державних думах Російської імперії // Укр іст. журн. - 1995.- № 1.
- Курас І.Ф., Турченко Ф.Г., Геращенко М.С. М.Міхновський –постать на тлі епохи // Укр. іст. журн. – 1992. - № 2.
- Кухта Б.Л. З історії української політичної думки. - К., 1994.

- Лавров Ю. П. Початок діяльності Союзу Визволення України // Укр. іст. журн. 1998. № 4,5.
- Лавров Ю. П. Про ідейні й організаційні засади Союзу визволення України // Укр. іст. журн. - 1996. - № 6.
- Липинський В. Лист до братів-хліборобів. - Філадельфія, 1995.
- Лисяк-Рудницький І. Український національний рух напередодні першої світової війни // Лисяк Рудницький І. Історичні есе. Т.1.-К.,1994.- С.471-483.
- Мартинець В. Микола Міхновський – піонер українського націоналізму // Політологічні читання. - 1995 - № 2.
- Міхновський М. Самостійна Україна: Справа української інтелігенції. – К., 2007.
- Надтока Г. М. Міжконфесійні відносини в Україні на початку ХХ ст. // Укр. іст. журн. - 1998. - № 5.
- Наумов С. О. Український політичний рух на Лівобережжі (90-ті роки ХІХ ст. – лютий 1917 р.). – Харків, 2006.
- Патер І. Г. СВУ: проблеми державності і соборності. - Чернівці, 2000.
- Петлюра С. Народе Український: Вибрані статті, листи, документи. - Харків, 1992.
- Погребінська І. М. Правове та економічне становище євреїв в Україні (кінець ХІХ – ХХ ст.) // Укр. іст. журн. - 1996. - № 4.
- Приймак Т. Конституційний проект М.Грушевського 1905 року // Укр.іст.журн. - 1991 - № 1.
- Пристайко В.І., Шаповал В.І. Справа “Спілки визволення України”: Невідомі документи і факти. - К., 1996.
- Самостійна Україна: Зб. програм українських політичних партій початку ХХ ст. - Тернопіль, 1991.
- Сарбей В. Г. “Українське питання“ в Російській імперії очима дослідників початку і кінця ХХ століття // Укр. іст. журн. - 1996. - № 2.
- Сідак В.С. Діяльність спецслужб Австро-Угорщини й Німеччини на українських землях Російської імперії (кінець ХІХ – початку ХХ ст.) // Укр.іст.журн. - 1997. - № 6; 1998. - № 3.
- Смоляр О. Київське товариство оборони жінок: історія створення та діяльність // Укр.іст.журн. – 1998. - № 3.
- Українські політичні партії початку ХХ століття: Методичні рекомендації до вивчення теми. Тексти програмних документів. - Харків,1996.
- Якименко М. Економічна основа українського національно-визвольного руху на рубежі ХІХ – ХХ ст. // Укр. іст. журн. - 1995. - № 7-8.
- Якименко М. А. Становлення селянського (фермерського) господарства в Україні після скасування кріпосного права (1861–1918 рр.) //Укр. іст. журн. - 1996.- № 1.

Семінарське заняття № 3

НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНА РЕВОЛЮЦІЯ В УКРАЇНІ.

БОРОТЬБА ЗА ДЕРЖАВНІСТЬ (1917-1920)

1. Політичне становище в Україні після повалення царизму.
2. Створення Української Центральної Ради, її соціальна база, програми, лідери.
3. Роль Центральної Ради у формуванні української національної державності.
4. Криза в українсько-російських відносинах влітку 1917-взимку 1918 рр.і переростання її у військове протистояння .
5. Причини поразки Центральної Ради.
6. Українська держава П.Скоропадського. Політична платформа П. Скоропадського. Внутрішня та зовнішня політика гетьманського уряду.
7. Політика Директорії та її наслідки. Директорія УНР у пошуках шляхів між націоналізмом і соціалізмом.
8. Занепад української державності.
9. Більшовицька влада в Україні. Тягар “воєнного комунізму”. Радянська влада як форма більшовицької диктатури.
10. Національно-визвольний рух на землях Західної України. Криза державності. Соціально-політичні наслідки ліквідації ЗУНР.
11. Завершення української революції. Утвердження радянської державності.
12. Основні уроки національно-демократичної революції в Україні.
13. Націонал-комуністичний рух в Україні та його реальний вплив.
14. Махновщина як барометр бездержавницької позиції селянських мас.
15. Політичний портрет Симона Петлюри.
16. Перебіг польсько-українських відносин у 1918-1920 рр.

Рекомендована література до семінару:

- Андрусішин Б. У пошуках соціальної рівноваги. Нарис історії робітничої політики українських урядів революції та визвольних змагань 1917-1920 рр. – К., 1995.
- Бойко О. Д. Бій під Крутами: історія вивчення // Укр. іст. журнал. – 2008. - №2.
- Бойко В.М. Участь українських партій у муніципальній кампанії 1917р. // Укр. іст. журн. - 1997. - № 5.
- Бойко О.Д. Утворення єдиного національного фронту українськими політичними силами у 1918 // Укр. іст. журн. - 1997. - № 6.
- Боровик М.А. Анархістський рух в Україні у 1917 – 1921 рр. // Укр. іст. журн. - 1999. - №1
- Верстюк В. Махновщина. - К., 1992.
- Верстюк В. Українська Центральна Рада. - Київ, 1997.
- Верстюк В.Ф. М.С.Грушевський у перший період діяльності Центральної Ради // Укр. іст. журн. - 1996. - № 5.
- Верстюк В.Ф. Українська Центральна Рада: навч. посібник. - К.,1977.
- Верстюк В.Ф. Політична боротьба за владу в Українській Народній Республіці в перші місяці її проголошення// Укр. іст. журнал. – 2008. - №1.
- Верстюк В.Ф. Українська Центральна Рада: період становлення// Укр. іст. журнал. – 2007. - №2.
- Ветров Р.І. Політичні партії України на початку ХХ століття (1900 –1925 рр). Навчальний посібник. - Дніпродзержинськ, 1997.
- Винниченко В. Відродження нації. - К., 1990. - Ч. 1,2,3.
- Гай-Нижник П.П. Теоретичні засади фінансової системи Української держави у 1917-1919 рр. // Укр.іст.журн. - 1998. - №4.
- Голобородько Я. Речник української національної ідеї (До 140-річчя від дня народження Михайла Грушевського) // Вісник Національної академії наук України. – 2006. – № 9. – С. 44-52

- Горак В.С. Гетьманський переворот 29 квітня 1918 р. в інтерпретації П. Скоропадського// Укр. іст. журнал. – 2008. - №4.
- Гошуляк І.Л. Проблема соборності українських земель у добу Центральної Ради // Укр. іст. журн. - 1997. - № 3.
- Гриценко А.П. Політичні сили у боротьбі за владу в Україні. Рік 1919. - К., 1996.
- Гриценко А.П. Політичні сили у боротьбі за владу в Україні. Рік 1920-й.- К., 1977.
- Грушевський М. На порозі нової України: гадки і мрії. - К: Наукова думка, 1991.
- Директорія, Рада Народних Міністрів Української Народної Республіки 1918 –1920 рр. Док. І матеріали /Відп. ред. Верстюк В.Ф. – К., 2006.
- Дорошенко-Товмацький Б. Симон Петлюра: Життя і діяльність. – К., 2005.
- Захарченко П. П. Селянська війна в Україні: Рік 1918.- К., 1997.
- Зубалій О. Д., Рущенко Д. С. Освітній рух в Україні у добу національно-державного відродження (1917-1920 рр.) // Укр.іст.журн.-1998.- № 3.
- Ковальчук М. А. Лютнева революція 1917 р. в українській провінції// Укр. іст. журнал. – 2007. - №4.
- Кондратюк В. О., Буровченкова С. Б. Українська революція: здобутки і втрати в державотворчих змаганнях (1917 – 1920 рр.): Навчальний посібник. - Київ, 1998.
- Кульчицький С. В. Російська (русская) революція 1917 р.: реальність і міф// Укр. іст. журнал. – 2007. – №2.
- Косик В. Симон Петлюра. – Львів, 2000.
- Кравчук М. Збройні сили Української Народної Республіки // Право України. - 1998.- № 7.
- Кравчук М. Українські січові стрільці. - Івано-Франківськ, 1998.
- Лазарович М. В. Українські січові стрільці в революційних подіях у листопаді 1918 р. в Східній Галичині // Укр. іст. журн. - 1998. - № 5.
- Лісна І. С. Становлення української державності в Галичині (1918-1923 рр.).– Тернопіль, 2001.
- Лозовой В. С. Аграрна політика Директорії УНР // Укр. іст. журн. - 1997. - № 2.
- Млиновецький Р. Нариси з історії українських визвольних змагань 1917-1918. - Львів, 1994.
- Осташко Т. С. З історії літературно-мистецького життя в Україні за часів Центральної Ради // Укр. іст. журн. - 1998. - №3.
- Павлюк О. В. Радянофільство Є. Петрушевича: переконання чи вимушеність? // Укр. іст. журн. – 1997. - №№ 3-4.
- Пиріг Р. Я. Центральна Рада й німецьке військове командування в Україні: проблеми взаємовідносин (лютий-квітень 1918 р.) // Укр. іст. журнал. – 2007. - № 2.
- Причуляк П. П. Економічний договір УНР з Німеччиною та Австро-Угорщиною // Укр. іст. журн. - 1997. - № 1.
- Радченко Л. О. Державотворчі пошуки Центральної Ради: полеміка істориків// Вісник Харк. ун-ту. Історія України. - 1998. - № 401. - Вип. 2.
- Радченко Л.О. Гетьманщина 1918 року: проблеми історіографії // Вісн. Харк. ун-ту. Історія України. - 1988. - № 401. - Вип.2..
- Реєнт О. Українська революція. - К., 1996.
- Реєнт О. П. Проголошення ЗУНР: проблема легітимзації // Український історичний журнал. – К., 2009. – № 1. – С. 4-11
- Рубльов О. С., Реєний О. П. Українські визвольні змагання 1917 – 1921 рр. Україна крізь віки. - К.: Альтернативи, 1999. - Т. 10. - 320 с.
- Сергійчук В. Українська соборність. Відродження українства в 1917 – 1920 роках. - К., 1998.
- Сергійчук В. Симон Петлюра і єврейство. – Вид. 2-ге, доповнене. – К., 2006.
- Симон Петлюра. Статті. Листи. Документи. Т. 3.– К., 2001.
- Симоненко Р. Г. Українсько-російські переговори в Москві (січень-лютий 1919 р.): Документи. - К., 1996.
- Солдатенко В. Ф. Внесок М. С. Грушевського в концепцію української революції // Укр. іст. журн. – 1996. - №5.

- Солдатенко В. Ф. Проблема класових і національно-політичних сил у концепції української революції // Укр.іст.журн. - 1997. - №№ 5,6.
- Солдатенко В. Ф. Стан історіографічної розробки та актуальні проблеми дослідження історії української революції // Укр.іст.журн. - 1999. - №1.
- Солдатенко В. Ф. Українська революція : концепція та історіографія. - К., 1997.
- Солдатенко В. Ф. Українська революція доби Центральної Ради: аналіз досвіду періодизації // Укр.іст.журн. - 1997. - №3.
- Солдатенко В. Ф. Винниченко і Петлюра: політичні портрети революційної доби. – К., 2007.
- Солдатенко В. Ф. Новітні тенденції й актуальні проблеми історіографічного освоєння процесів революційної доби 1917 –1920 рр.// Укр. іст. журнал. – 2008. - №1
- Солдатенко В. Ф. Прихід П. Скоропадського до влади: механізм державного перевороту та визначальні чинники закріплення режиму// Укр. іст. журнал. – 2008. - №4.
- Стрілець В. Державотворча діяльність українських есерів (квітень 1917 – січень 1918 рр.) // Віче. - 1998.- № 8.
- Турченко Ф. Г. П. Скоропадський і М. Міхновський 1918 р.: дві моделі державного будівництва // Укр. іст. журнал. – 2008. - № 4.
- Турченко Ф. Г. Утворення Української Центральної Ради джерела та їх інтерпретації // Український історичний журнал. – 2007. – № 2. – С. 63-77
- Україна в ХХ столітті: Збірник документів і матеріалів. У двох томах. –К., 1996, 1997.
- Українська національна ідея: історія і сучасність. Науковий збірник. - Житомир, 1997.
- Українська Центральна рада: Документи і матеріали. У двох томах. - К., 1996, 1997.
- Харитонов В. Л. Лютнева революція в Росії – феномен світової історії ХХ ст.// Укр. іст. журн. - 2000. - № 1. - С.3-15.
- Центральна Рада і український державотворчий процес (до 80 – річчя створення Центральної Ради). В 2-х частинах – Київ, 1997.
- Ченцов В.В. Політичні репресії в Радянській Україні в 20-ті роки. - К., 2000.-482 с.
- Яневський Д. Б. Директорія УНР як міф // Укр. іст. журн. - 2000. - № 1.

Семінарське заняття № 4

ПОЛІТИЧНІ РЕЖИМИ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ У 20-30 і РОКИ ХХ СТ.

1. Перехід до нової економічної політики. Кризи непу та їх політичні наслідки.
2. Утвердження політичного устрою в Україні у процесі утворення СРСР.
3. Політика коренізації й українізації.
4. Політичні партії в Україні на початку 20-х років.
5. Ідейно-політична боротьба в 20-і роки.
6. Посилення радянського тоталітарного режиму в 30-ті роки. Політика індустріалізації та її наслідки. Аграрна політика тоталітарного режиму.
7. Компартія – знаряддя тоталітарного режиму.
8. Політичні процеси й репресії наприкінці 20-х – у 30-і роки.
9. Примусове утвердження нової політичної культури в українському суспільстві.
10. Конституція УРСР 1937р. як ширма тоталітаризму.
11. Українізація та українське національне відродження 20-х років.
12. “Націонал-комунізм”: теорія та практика.
13. Харків – столиця УРСР.

Рекомендована література до семінару:

- Баберовськ І. Червоний терор: історія сталінізму. – К., 2007.
- Безотоський М. Україна в добу сталінщини: історія опору. – К., 2002.
- Білас І. Репресивно-каральна система в Україні 1917-1953: Суспільно-політичний та правовий аналіз. - К., 1994.

- Білокінь С. Масовий терор як засіб державного управління в СРСР (1917-1941 рр.).- К., 1999.
- Бриндак О. Ліквідація більшовиками політичної опозиції та встановлення однопартійної системи в Україні у 20-ті роки. - Одеса, 1998.
- Бугай М. Ф. Депортації населення з України в 30-50 рр.- Ужгород, 1990.
- Васюта І. К. Політична історія Західної України (1918-1939 рр.) – Львів, 2006.
- Вергунов В. А. та ін. Україна в умовах сталінської аграрної реформи. – К., 2006.
- Ганжа О. І. Опір селян становленню тоталітарного режиму в УРСР.- К., 1996.
- Голод 1921 – 1923 років в Україні. Збірн. док. і матеріалів. - К., 1993.
- Голодомор 1932-1933 рр. в Україні: Док. і матеріали/ Упоряд. Р.Я. Пиріг. – К., 2007.
- Граціозі А. Голод у СРСР 1932-1933 рр. та український голодомор: чи можлива нова інтерпретація?// Укр. іст. журнал. – 2005. - №3.
- Греченко В.А., Ярмиш О.Н. Україна в добу раннього тоталітаризму. – Х., 2001.
- Депортації . Західні землі України кінця 30-х – початку 50-х рр. Документи, матеріали, спогади: У 3 т. – Л., 1996.
- Долженков О. О. Тоталітаризм в Україні: проблеми формування та трансформації. - Одеса, 2000.
- Калініченко В. В. Селянське господарство України в період НЕПу: іст.-екон. дослідження.- Х.,1997.
- Касьянов Г. Українська інтелігенція 20-30-х років: соціальний портрет та історична доля. – Київ; Едмонтон, 1992.
- Касьянов Г., Даниленко В., Кульчицький С. Сталінізм і українська інтелігенція (20-30-ті роки).- К., 1991.
- Колективізація і голод на Україні (1922-1933). Зб. док. і матеріалів. - К., 1993.
- Кульчицький С. Комунізм в Україні: перше десятиріччя (1919-1928). - 1996.
- Кульчицький С. Ціна «великого перелому». - К., 1993.
- Кульчицький С. В. Голод-геноцид 1932-1933 рр. в Україні: Матеріали до навчального курсу. – К., 2006.
- Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр.: механізми сталінського терору// Укр. іст. журнал. – 2007. - №4.
- Кульчицький С. В. Голодомор 1932-1933 рр. як геноцид: труднощі усвідомлення. - Київ, 2008.
- Лихолубова З.Г. Тоталітарний режим та політичні репресії в Україні в другій половині 1930-х рр. (переважно на матеріалах Донецького регіону). – Донецьк, 2006.
- Мовчан О. М. Українські профспілки в компартійно-радянській системі влади (20-ті рр.) – Київ, 2004.
- Нікольський В. М. Репресивна діяльність органів державної безпеки СРСР в Україні (кінець 1920-х – 1950-ті рр.) – Донецьк, 2003.
- Нікольський В. М. Соціальний склад репресованих у 1937 р. // Укр. іст. журнал. – 2005. - № 2.
- Піскун В. Політичний вибір української еміграції (20-ті рр. ХХ ст.). – К., 2006.
- Сенченко М. І. Український консерватизм: Світогляд. Ідеологія. Націоналізм. – К., 2006.
- Ченцов В. В. Політичні репресії в Радянській Україні в 20-ті роки. - К., 2000. - 482 с.
- Шитюк М. М. Еволюція репресивно-каральної системи в радянській Україні // Укр. іст. журн. - 2001. - № 3.
- Шитюк М. М., Бахтін А. М. Південна Україна: колективізація і голод 1929-1933 років. – Миколаїв, 2007.

Семінарське заняття № 5

ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД

3. Положення українських земель під владою Польщі
4. Утворення УВО

5. Спрямованість політичних партій в міжвоєнній Польщі
6. Діяльність УНДО
7. Положення українських земель під владою Румунії
8. Становище українських земель під владою Чехо-Словаччини
9. Проведення польською владою акції «пацифікації»
10. Створення ОУН, політика терору.
11. Спадкоємність традицій боротьби за Українську самостійну соборну державу.
Євген Коновалець. Степан Бандера. Андрій Мельник.
12. Надання автономії Підкарпатській Русі у складі Чехо-Словаччини;
13. Проголошення незалежності Карпатської України. Августин Волошин

Рекомендована література до семінару:

- Вегеш М. Карпатська Україна. Документи і факти / М. Вегеш – Ужгород: Карпати, 2004. – 432 с.
- Витанович І. Історія українського кооперативного руху. Із праць Історично-Філософської секції НТШ / Витанович І. – Нью-Йорк: ТУК – Товариство Української Кооперації, 1964. – 624 с. 16. Відгомін конскрипційних переслідувань // Письмо з Просвіти. – 1922. – Ч. 13–14 (подвійне)
- Кентій А. Нариси історії Організації Українських Націоналістів (1929-1941 рр.) / А. Кентій. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 1998. – 201 с.
- Кентій А. Українська Військова Організація (УВО) в 1920–1928 рр. Короткий нарис / А. Кентій. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 1998. – 81 с.
- Литвин М. Р. 1939. Західні землі України / М. Р. Литвин, О. І. Луцький, К. Є. Науменко; Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. – Л.: ІУ, 1999. – 152 с.
- Литвин В. Історія України: підручник / В. Литвин. – Вид. 6-те, доп. – К.: Наукова думка, 2011. – 840 с.
- Політичний терор і тероризм в Україні. ХІХ – ХХ ст. Історичні нариси / Д. В. Архієрейський, О. Г. Бажан, С. І. Білокінь [та ін.] – К.: Наукова думка, 2002. – 952 с.
- Полянський О. Український рух опору в 1921–1939 рр. / О. Полянський. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2004. – 64 с.

Семінарське заняття №6

УКРАЇНА І ДРУГА СВІТОВА ВІЙНА (1939-1945)

1. Причини, мета та характер Другої світової війни. Українське питання в міжнародній політиці.
2. Українські землі в експансіоністських планах фашистської Німеччини.
3. Німецький окупаційний режим в Україні. Спроба проголошення ОУН української держави.
4. Боротьба українського народу проти німецьких окупантів: бойові дії радянських партизан та підпільників; дії збройних формувань ОУН–УПА.
5. Звільнення України від німецької окупації та повернення радянської влади.
6. Підсумки та соціально-економічні наслідки Другої світової війни.
7. Радянізація західноукраїнських земель та її наслідки.
8. Харківщина в роки Другої світової війни.
9. Антигітлерівська коаліція: союз заради перемоги.
10. Проблема колабораціонізму під час Другої світової війни.
11. Війна втрачених надій: український націоналізм у Другій світовій війні.
12. Ціна перемоги: втрати українців за часи Другої світової війни.

Рекомендована література до семінару:

- Бар М., Зеленський А. Війна втрачених надій: Український самостійний рух у 1932–1945 рр. // Укр. іст. журн. - 1992. - № 6.

- Борець Ю. У вирі боротьби: Спогади учасника повстанської боротьби (1941-1948). - К., 1993.
- Боротьба й діяльність ОУН під час війни (Документи та матеріали) // Укр. іст. журн. – 2000. - № 2.
- Васильєв В. Ю. Україна в політиці керівництва СРСР напередодні Другої світової війни // Укр. іст. журнал. – 2005. - №1.
- Веденєєв Д. В., Лисенко О. Є. Військово-політична діяльність ОУН та УПА у світлі норм міжнародного гуманітарного права// Укр. іст. журнал. – 2007. - № 3.
- Головко М. Л. Суспільно-політичні організації та рухи в Україні в період Другої світової війни (1939-1945). – К., 2004.
- Друга світова війна і Україна: Матеріали наук. конф., 27-28 квіт.1995 р. - К., 1996.
- Іванченко В., Яқунін В. ОУН і УПА у Другій світовій війні: проблеми історіографії та методології. – Дніпропетровськ, 2006.
- Кентій А., Лозицький В. Війна без пощади і милосердя: Партизанський фронт у тилу вермахту в Україні (1941-1944). – К., 2005.
- Коваль М. Україна: 1939-1945. Маловідомі і непрочитані історії.-К., 1995.
- Коваль М. В. 1941-й рік. Проблеми історичної пам'яті // Укр. і ст. журн. - 2001. - №3.
- Коваль М. В. Друга світова війна та історична пам'ять // Укр. іст. журн. - 2000. - № 3,4.
- Косик В. М. Розкол ОУН, 1939-1940: Зб. документів. – Львів, 1997.
- Мірчук П. Українська Повстанська Армія 1942–1945. - Львів, 1991.
- Патриляк І. С. Націоналістичний партизанський рух на території Західної України влітку 1941 р. // Укр. іст. журн. - 2000. - № 4.
- Сергійчук В. І. ОУН-УПА в роки війни. Нові документи і матеріали. - К.,1996.
- Соборність українських земель в контексті подій Другої світової війни. – Кривий Ріг, 2000.
- Трофимович В. Україна в роки другої світової війни (1939-1945). - Львів, 1995.
- Україна в Другій світовій війні у документах. Зб. нім. арх. матеріалів. Т.1. - Л., 1997.

Семінарське заняття № 7

УКРАЇНА В ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД. КРИЗА ТОТАЛІТАРНОЇ СИСТЕМИ. БОРОТЬБА ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ (1945-1991 рр.).

1. Територіальні зміни та внутрішньополітичне положення України сер.40–х- поч.50-х рр.
2. Труднощі відбудови народного господарства. Голод 1946-1947 рр.
3. Суперечливий характер суспільно-політичного відродження в Україні та наступ на нього політико-ідеологічної реакції.
4. Спроба зміни політичного режиму в Україні після смерті Сталіна. Часткова реабілітація жертв “культу особи”.
5. Соціально-економічні та політичні реформи Микити Хрущова, їх суперечливий і непослідовний характер.
6. Суспільно-політичне життя та політична боротьба в Україні в 50-ті – перш пол. 60-х рр.
7. Реформи сер. 60-х – 70-х рр. Криза партійно-державного керівництва України.
8. Дисидентський рух в Україні в 60-70-х рр. та боротьба з ним.
9. Загострення гальмівних процесів у соціально-економічному і політичному розвитку України (70-х – 80-х рр.).
10. Реформування Михайлом Горбачовим суспільства шляхом перебудови, гласності та їх невдача.
11. Економічна політика Центрального Уряду і Україна . Поглиблення кризи тоталітаризму у др.пол.80-х рр.
12. Розвиток національно-визвольного руху в Україні в кінці 80-х - на поч. 90-х рр. Утворення нових політичних партій та громадських об'єднань.
13. Державотворчі процеси в Україні. Проголошення незалежності України.
14. Денонсація Договору 1922 р. про утворення СРСР. Угода про СНД.

Рекомендована література до семінару:

- Бадзьо Ю.В. Право жити: Україна в складі СРСР, людина в системі тоталітарного соціалізму. - К., 1996.
- Баран В. Україна після Сталіна: нарис історії 1953-1985 рр. - Львів, 1992.
- Баран В., Даниленко В. “ Відлига” в культурному житті УРСР на межі 50-60 рр. // Іст. Укр. - №17.
- Баран В.К. Україна 1950-1960-х рр.: еволюція тоталітарної системи. - Львів, 1996.
- Белебежа І. Україна і комунізм. Книга перша. - Харків, 2000.
- Білокінь С. Нові студії з історії большевизму. - К., 2006.
- Бойко О.Д. Україна 1991 –1995 рр.: тіні минулого чи контури майбутнього (нариси новітньої історії). - К., 1996.
- Болбат Т. Перші осередки Народного руху України за перебудову на сході України // Схід. – 2009. – № 6. – С. 21-24
- Віднянський С. В., Мартинов А.Ю. Еволюція зовнішньої політики// Укр. іст. журнал. – 2006. - №4.
- Гарань О. Убити дракона: З історії Руху та нових партій України. К., 1993.
- Голод в Україні 1946 –1947 : Документи і матеріали. К., Нью-Йорк, 1996.
- Горелов М.С. Передвісники незалежної України. Іст. розвідки. К., 1996.
- Дзир Я. Автопортрет нації. - К., 1997.
- Дзюба І. Інтернаціоналізм чи русифікація. До 40-річчя оприлюднення. К., 2005.
- Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі Опору 1960-1980 років. К., 1995.
- Кравчук Л. Останні дні імперії . Перші роки надії. К., 1994.
- Крип'якевич І. Історія України. Львів, 1992.
- Кугутяк М. Галичина: сторінки історії. Нарис суспільно-політичного руху / XIX ст. - 1939/- Івано-Франківськ, 1993.
- Кульчицький С.В. XX з'їзд КПРС – переломний пункт в історії радянського комунізму.// Укр. іст. журнал. – 2006. - №2.
- Литвин В. Політична арена України: дійові особи і виконавці.- К., 1994.
- Чорномаз Б. Дисидентство шестидесятих: спадкоємність мети національно-визвольних змагань // Пам'ять століть. - 2001. - № 4

Семінарське заняття № 8

НЕЗАЛЕЖНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА (1991-2019 рр.)

1. Проголошення незалежності України. Розпад СРСР.
2. Економічне та геополітичне становище молодої держави.
3. Розгортання державотворчого процесу в Україні: створення правової бази, становлення владних структур, формування багатопартійності.
4. Політичний курс президентів України: Л. Кравчука, Л. Кучми, В. Ющенко.
5. Зовнішньополітичний курс незалежної України.
6. Соціально-економічне життя в умовах незалежності: позитивні та негативні зрушення, реформи та існуючі проблеми.
7. Проблеми національно-культурного відродження на сучасному етапі. міжнаціональні та міжконфесійні відносини в незалежній Україні.
8. Сучасна українська нація як складова частина державотворення.
9. Євромайдан та Революція Гідності
10. Анексія Криму та російська агресія на сході України.

Рекомендована література до семінару:

- Білецький В. Народний рух: роздуми про здійснене і майбутнє // Схід. – 2009. – № 6. – С. 17-20
- Бутирська Т. Державність України: від політичної ідеї до державного будівництва // Вісник

- Національної академії державного управління при Президентіві України. – К., 2005. – № 3. – С. 36-45
- Валевський О. Актуальність доктрини "нового державного управління" в контексті політичної реформи в Україні // Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України. – К., 2005. – № 3. – С. 344- 347
- Гудзь В.В. Історія України: Підручник. – К.: Слово, 2008. – 672 с.
- Довідник з історії України /За ред. І.З. Підкова, Р.М. Шуст. – К.: Генеза, 2001. – 1136 с.
- Історія України: Нове бачення. Навч. пос. /Під ред. В.А. Смолія. – К., 2000. – 463 с.
- Кремень В. Національна ідентичність – невблагана вимога часу // Освіта України. – 2009. – № 37. – С. 3
- Кремень В. Філософія людиноцентризму у світлі національної ідеї // Вища освіта України. – К., 2009. – № 1. – С. 5-12
- Бойко О. Історія України: Навч. пос. – К.: Академвидав, 2003. – 656 с.
- Литвин В.М. Україна на межі тисячоліть (1991-2000 рр.). – К.: Альтернативи, 2000. –360 с. (Україна крізь віки. – Т. 14).
- Мельник Т. О. Економіка України в період незалежності: втрати, прорахунки і перспективи розвитку / Т. О. Мельник // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 8. – С. 42-49.
- Нагребецька І. Уряди незалежної України: короткий екскурс в історію / І. Нагребецька, Д. Качура // Урядовий кур'єр. – 2010. – № 51. – С. 4
- Новітня історія України (1900-2000 рр.): Навч. пос. /Ред.: А.Г.Слюсаренко, В.І.Гусев, В.М.Литвин та ін. – К.: Вища школа, 2002. – 719 с.
- Остафійчук В.Ф. Історія України: сучасне бачення: Навч. пос. – К.: Знання-Прес, 2004. – 390 с.
- Павличко Д. В. До 15-річчя незалежності України / Д. В. Павличко // Географія. – 2006. – № 17 (верес.). – С. 2-14.
- Петровський В.В., Радченко Л.О., Семененко В.І. Історія України: Неупереджений погляд. Факти. Міфи. Коментарі. – Х.: Школа, 2008. – 608 с.
- Пилипчук В. Етапи формування суверенної Української держави (історико-правові та політичні аспекти) / В. Пилипчук // Вісник Академії правових наук України. – 2010. – № 3. – С. 94-104.
- Рибак І.В. Історія України у проблемному викладі, в особах, термінах, назвах і поняттях: Навч. пос. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 199 с.
- Світлична В. Історія України: Навч. пос. – К.: Каравела; Л.: Новий Світ-2000, Магнолія плюс, 2000. – 308 с.
- Трошинський В.П., Шевченко А.А. Українці в світі. – К.: Альтернативи, 1999. – 352 с. (Україна крізь віки. – Т. 15).

САМОСТІЙНА РОБОТА З КУРСУ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

Самостійна робота № 1 Визвольні змагання українського народу

Кожен студент/ка має подивитися документальний фільм «Українська революція. Втрачена держава» (2007)

Частина I. URL:

https://www.youtube.com/watch?v=MlvW0IR61yo&ab_channel=RadianskaUkraina

Частина II. URL:

https://www.youtube.com/watch?v=rS0Y40EMdAI&ab_channel=RadianskaUkraina

І написати детальний відгук від руки на аркуш А4 дотримуючись плану

1. Охарактеризуйте положення українських земель перед початком Української революції
  2. Визначіть головні прагнення Центральної Ради.
  3. Які проблеми виникли з організацією регулярної армії УНР?
  4. Які наслідки мав переворот гетьмана Скоропадського для побудови державності?
  5. Які особливості мало проголошення ЗУНР на відміну від проголошення УНР?
  6. Яка роль українських січових стрільців у становленні української держави?
  7. Чому Червоній армії вдалося лише з третьої спроби захопити Україну?
  8. Як ви розумієте поняття «бацила націоналізму» в українців?
  9. Чи могла, на ваш погляд, у цей період Україна зберегти свою державність?
- Обґрунтуйте свою відповідь.

Відгук має бути обов'язково підписаним: прізвище, ім'я, група факультет і вид роботи.

ЗРАЗОК

ВІДГУК

На документальний фільм повна назва студента/студентки групи назва факультету прізвище, ім'я

Дата Підпис

Після його написання його потрібно якісно відсканувати і переслати для перевірки

Самостійна робота №2

Відвідування Музею історії ХНУ імені В. Н. Каразіна

Перегляньте документальний фільм «Війна. Український рахунок» (9 серій по 25 хвилин)

1 серія. URL:

https://www.youtube.com/watch?v=BO9EFNHmS5c&ab_channel=RadianskaUkraina

2 серія. URL:

https://www.youtube.com/watch?v=7qPU8wvtHmA&ab_channel=RadianskaUkraina

3 серія. URL:

https://www.youtube.com/watch?v=QbsrzjiFvfk&ab_channel=RadianskaUkraina

4 серія. URL:

https://www.youtube.com/watch?v=IuQmfrFTa3Q&ab_channel=RadianskaUkraina

5 серія. URL:

https://www.youtube.com/watch?v=nHXxIrDaV8g&ab_channel=RadianskaUkraina

6 серія. URL: [https://www.youtube.com/watch?v=OLDI-](https://www.youtube.com/watch?v=OLDI-42IjRM&ab_channel=RadianskaUkraina)

[42IjRM&ab_channel=RadianskaUkraina](https://www.youtube.com/watch?v=OLDI-42IjRM&ab_channel=RadianskaUkraina)

7 серія. URL:

https://www.youtube.com/watch?v=K6GdfuPPQnk&ab_channel=RadianskaUkraina

8 серія. URL:

https://www.youtube.com/watch?v=XN1k8Lk6IYM&has_verified=1&ab_channel=RadianskaUkraina

9 серія. URL:

https://www.youtube.com/watch?v=taYD57lqzps&t=3s&ab_channel=RadianskaUkraina
і написати відгук від руки на 1 аркуш А4. Сфотографувати його та надіслати фото до класрум.

1. Охарактеризуйте висвітлені у фільмі події.
2. Які історичні джерела використано авторами фільму?
3. Хто є дієвими особами фільму?
4. На чому автори фільму зосередили увагу глядача? Чому, на Ваш погляд, увагу зацентровано саме на цих моментах?
5. Чи варто, на вашу думку, святкувати 9 травня? Обґрунтуйте свою відповідь.
6. Чи є фільм суб'єктивним / об'єктивним у висвітленні минулого? Аргументуйте свою точку зору.
7. Чи порадили б Ви подивитись цей фільм вашим друзям і близьким? Чому так або ні? Відгук має бути обов'язково підписаним: прізвище, ім'я, група факультет і вид роботи.

ЗРАЗОК

ВІДГУК

На документальний фільм повна назва студента/студентки група назва факультету
прізвище, ім'я

Дата Підпис

Після його написання його потрібно якісно сфотографувати і переслати для перевірки

Самостійна робота №3 Мій родич – свідок історичних подій

У роботі можна використовувати як спогади ваших родичів, які ви отримали самостійно, так і перекази про її/його спогади від ваших близьких. Не забудьте вказати повне прізвище, ім'я, по батькові та рік народження особи, яка залишила вам спогади. Самостійна робота має мати опис історичної події, свідком якої став ваш родич/родичка. Яким було її/його ставлення до події? Чому він/вона намагалися вам/вашим батькам/дідуся/бабусі розповісти про це? Як вона/він передавали свої емоції, що були пережиті у цей момент? Що вас найбільше вразило у цих розповідях? Чи варто було б зафіксувати ці перекази як історичне джерело? Наприклад, ваша бабуся була в якості остарбайтера вивезена до Німеччини і розповідала про перебування там і про те, як до неї поставилися після її повернення. Ваш дідусь доклався до будівництва заводу у вашому місті та був переможцем соціалістичного змагання. Ваш тато був учасником студентського будівельного загону та їздив на освоєння Сибіру за комсомольською путівкою. Ваша мама стала свідком Помаранчевої революції та брала участь у подіях майдану.

ЗРАЗОК

Самостійна робота «Мій родич – свідок історичних подій»
студента/студентки групи назва факультету
прізвище, ім'я

Дата

Підпис

Потрібно написати роботу від руки, сфотографувати та надіслати фото для перевірки.

Самостійна робота №4

Створення бібліографічної довідки та презентації за темою «Історія моєї рідної вулиці»

Самостійна робота з навчально-науковою літературою вимагає від студентів ще однієї важливої навички – навички складання бібліографії з певної проблеми, що вкрай необхідно при написанні реферату або доповіді, оскільки є одним з початкових, підготовчих етапів цих видів самостійної роботи. Складання бібліографії потребує від студента вміння

працювати в довідкових відділах бібліотек, вільно орієнтуватися в системі каталогів, користуватися бібліографічними виданнями, розбиратися в особливостях оформлення бібліографічних даних, систематизувати їх відповідно до тематичних нюансів.

Одним з найважливіших вимог роботи з бібліографією є правильне оформлення бібліографічного списку, який складається або за абеткою, або за порядком згадування книги в тексті письмової роботи. Нумерація списку – наскрізна, при цьому список літератури іноземними мовами складається окремо.

Обсяг презентації коливається від 7 до 15 слайдів і не повинен перевищувати максимальну межу. Структура роботи виглядає таким чином: а) вступ, який містить обґрунтування теми і хронологічних меж, цілі роботи, огляд історіографії та джерел, б) змістовна частина, де розкриваються ключові питання дослідження, в) заключення, яке містить головні висновки автора, г) список літератури, що була використана подається за бібліографічними вимогами Список літератури повинен бути оформлений за одним із визнаних міжнародних бібліографічних стандартів <http://aphd.ua/pryklady-oformlennia-bibliografichnoho-opysu-vidpovidno-do-dstu-83022015/>

Мультимедійна презентація — набір слайдів і спецефектів, текстових пояснень, що зберігаються в одному файлі. Для її створення користуйтеся виключно PowerPoint OpenOffice 2003 або 2007/2010 та дотримуйтеся інструкцій щодо роботи з цими програмами для користувачів «Як створити презентацію (довідкові матеріали)». – Режим доступу: http://www.slideshare.net/makeeva_o/power-point-2003-15230760?related=3, а також можете переглянути навчальні фільми «Як працювати в Power Point». – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=MP4RLUgsHdI>, «Як додати звук в PowerPoint». – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=yi_Zg7HKi6U. Програма Power Point Open Office є частиною базового курсу користувача комп'ютеру шкільної програми і тому найкраще підходить студентам вищих навчальних закладів для вдосконалення навичок з підготовки презентацій під час навчання і оволодіння відповідним фахом.

Поради з технічного оформлення презентації

Дотримуйтеся єдиного стилю оформлення. Шрифти: для заголовків - не менше 36, для інформації - не менше 24. Текстові блоки мають подаватися одним шрифтом для усієї презентації. Наприклад, писати заголовки шрифтом Arial, а основний текст подавати шрифтом Times New Roman не можна. Заголовки повинні привертати увагу аудиторії. Використовуйте короткі слова і пропозиції. Найбільш важлива інформація повинна розташовуватися в центрі екрану. Ключові поняття доцільніше відображати по одному на кожному окремому слайді. Не варто зловживати різними анімаційними ефектами. Анімація має бути тільки там, де доречно, краще уникати великої кількості анімаційних ефектів. Фон повинен бути єдиним для всієї презентації, текст на даному тлі повинен легко читатися навіть з великої відстані.

Презентація має бути збережена у форматі PowerPoint Open Office 2003 2007/2010 або у форматі pdf. Презентація має бути подана в окремішній теці разом з відео та аудіо файлами, які були вставленими як посилання у презентацію. Назва файлу має відображати прізвище автора, групу та повну назву. Наприклад, *Черніков Р. УМІ-11_Чорноглазівська*. Презентації які містять плагіат (копіювання з презентацій інших осіб або рефератів) **перевірятися не будуть**. У разі відсутності на семінарі презентації потрібно заздалегідь подавати на електронну адресу викладача

Зразок контрольна робота з курсу «Історія України»
для студентів ННІЕ
Варіант А

1. Завоювання якого князя заштриховані на карті?

- А) Ярослава;
- Б) Олега;
- В) Святослава;
- Г) Володимира.

2. Вкажіть про яку подію йдеться в уривкові з історичного джерела. «...Ягайло, великий князь, обіцяє всі свої багатства вжити й витратити на усунення недоліків обох королівств як Польщі, так і Литви, якщо володарка Угорщини вищезгадану дочку, королеву Польщі, з'єднає з ним шлюбними узами... Нарешті, згаданий князь Ягайло обіцяє свої литовські й руські землі навек приєднати до королівства Польського».

А) Коронація Данила Романович;. Б) Кревська унія; В) Городельська унія; Г) Змова руських князів

3. Українське відродження у XVI – першої половини XVII ст. проявилось у:

А) поширенні ідей гуманізму та Реформації, розвитку шкільництва, друкарства, літератури і мистецтва;

Б) пробудженні в українців прагнення до самовияву як нації, наслідком чого була активізація їхньої політичної діяльності та поширення ідеї української державності;

В) пробудженні в українців прагнення до самовияву як нації та в розгортанні процесу їхнього духовного оновлення, свідченням чого була спроба осмислення власного та європейського культурно-історичного досвіду в літературі, реформи церковного життя, створення національного шкільництва та прояви політичної активності козацтва;

Г) духовному очищенні українців, свідченням чого були реформи церкви, поширення ідей гуманізму, розвиток шкільництва і мистецтв;

4. Чия це біографія? «Походив з православного шляхетського роду, навчався в Київській колегії, перейшов на службу до Богдана Хмельницького, після перемоги того під Жовтими Водами і завдяки природному розуму та освіті швидко став одним з його найближчих помічників — генеральним військовим писарем».

А) Максим Кривоніс; Б) Іван Богун; В) Данило Нечай; Г) Іван Виговський.

5. Назвіть дату цієї події «всі п'ять відділів російського війська несподівано для запорожців рушили на запорізькі землі. а серед ночі 4 червня генерал Текелій наблизився до Січі, обложив її своїм військом, повиставляв у кількох місцях гармати і через Камбаш підійшов мало не до самих окопів»

А) 1764; Б) 1775; В) 1779; Г) 1783.

6. Що це за термін

«Процес у розвитку продуктивних сил суспільства, під час якого відбувається перехід від мануфактурного до машинного виробництва»:

А) мануфактура; Б) промислова революція; В) промисловий переворот; Г) модернізація.

7. Єдиною партією на початку XX ст. Наддніпрянської України, яка відстоювала ідею самостійності України була:

А) Революційна українська партія; Б) Українська соціал-демократична робітничая партія; В) Українська народна партія; Г) Товариство українських поступовців.

8. Визначіть за карто-схемою на якій території була утворена держава «Підкарпатська Русь»

- А) 1;
- Б) 2;
- В) 3
- Г) 4

Питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти, для контрольних робіт, передбачених навчальним планом, післяатестаційного моніторингу набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни

Завдання семестрових екзаменів

1. Характеристика головних історичних регіонів України.
2. Особливості геополітичного становища України: минуле й сьогодення.
3. Історія розвитку національної української символіки.
4. Першопочатки людського життя на терені України. Трипільська цивілізація.
5. Скіфо-сарматська доба в Україні та античний світ.
6. Сучасні теорії етногенезу слов'ян. Східнослов'янські племенні союзи на території України напередодні виникнення Київської Русі.
7. Теорії походження Київської держави.
8. Соціально-політичний устрій Київської Русі.
9. Етнічні процеси в Київській Русі. Питання про давньоруську народність.
10. Утвердження християнства на Русі.
11. Політична культура Київської Русі.
12. Київська Русь як децентралізована федерація. Причини роздроблення Київської Русі.
13. Галицько-Волинська держава в XII–XIV столітті. 14. Статус та особливості розвитку українських земель у складі Великого князівства Литовського (друга половина XIV – перша половина XVI століття). 15. Люблінська унія 1569 року. Соціально-економічні наслідки перебування українських земель у складі Речі Посполитої (1569–1647).
16. Берестейська релігійна унія (1596) та її наслідки.
17. Початок православного українського Відродження (друга половина XVI – перша половина XVII століття).
18. Походження українського козацтва.
19. Заснування Запорозької Січі та перетворення її в центр визвольного руху українського народу. 20. Козацько-селянські повстання в другій половині XVI – на початку XVII століття.
21. Українська національна революція XVII століття, її періодизація, мета, характер та рушійні сили. 22. Основні напрями зовнішньої політики Б. Хмельницького.
23. Створення Української козацької держави в ході національної революції (1648–1676).
24. Переяславська Рада та Березневі статті 1654 року. Наслідки українсько-російської угоди.
25. Політична діяльність гетьмана І. Виговського. Гадяцька угода. Причини і наслідки краху політики І. Виговського.
26. Руїна: громадянська війна 60–80-х рр. в українській козацькій державі.
27. Правління гетьмана І. Мазепи. Причини та наслідки його поразки.
28. Характеристика Конституції П. Орлика.
29. Становище та особливості розвитку Української козацької держави у XVIII ст. (1709–1783). Малоросійські колегії.
30. Галичина та Правобережжя наприкінці XVII–XVIII століть. Занепад і ліквідація Речі Посполитої та доля українських земель.
31. Гайдамацький рух. Коліївщина 1768 року.
32. Закарпаття та Буковина в XIV–XVIII століттях.
33. Слобідська Україна XVII–XVIII століть.
34. Основні риси, особливості та досягнення української культури доби бароко.
35. Українське національно-культурне Відродження кінця XVIII–XIX століть. Періодизація та особливості. 36. Український вплив на російську культуру в середині XVIII – першій половині XIX століття. 37. Політизація національного руху в першій

- половині XIX століття. Кирило-Мефодіївське братство: програма і діяльність.
- 38.Адміністративно-політичний устрій, особливості соціально- економічного та культурного розвитку українських земель у складі Австрійської імперії у першій половині XIX століття.
  39. Харківський університет і його місце в історії української культури.
  - 40.Українські землі у складі Російської імперії у другій половині XIX століття. «Великі реформи» 60–70 рр. та їх наслідки.
  41. Т. Шевченко і його вплив на формування української національної ідеї.
  - 42.Український національний рух у Російській імперії в середині – другій половині XIX ст.: умови розвитку, програми, діячі.
  - 43.Національний рух у Західній Україні (друга половина XIX – початок XX століття).
  44. Перші українські політичні партії початку XX ст. та їхні програми.
  45. Україна в період революції 1905–1907 рр. у Російській імперії.
  - 46.Україна в роки Першої світової війни (1914–1918).
  47. Особливості та напрями розвитку української культури другої половини XIX – початку XX століття.
  - 48.Наукова та суспільно-політична діяльність М. Грушевського.
  - 49.Початок національно-демократичної революції в Україні. Утворення та діяльність Центральної Ради (лютий-червень 1917 року).
  50. Боротьба за українську автономію у 1917 році. I та II Універсали Центральної Ради.
  51. III Універсал Центральної Ради. Проголошення УНР, значення цього акту.
  52. Українська діаспора в середині XIX – другій половині XX століття.
  - 53.Українська Народна республіка наприкінці 1917 – на початку 1918 років. IV Універсал та проголошення незалежності.
  54. Здобутки та прорахунки в політиці Гетьмана П. Скоропадського.
  - 55.Директорія та її діяльність.
  56. Західноукраїнська Народна Республіка: виникнення, історична доля.
  57. Причини, характер та особливості селянського повстанського руху в Україні в 1918–1921 роки. Основні положення соціально- політичної програми Н. Махно.
  58. Громадянська війна в Україні 1919–1921 років. Здобутки та наслідки національно-демократичної революції.
  59. Радянська Україна в 20-х рр. XX ст.: політичне становище у складі СРСР.
  - 60.Українське національне відродження 20-х р. XX ст. та політика українізації.
  61. Радянська Україна в 30-х р. XX ст.: модернізація по-сталінськи.
  62. Голодомор (1932–1933). Причини, наслідки.
  63. Сталінський терор в Україні: причини та масштаби.
  64. Західна Україна, Буковина та Закарпаття в 1920–1939 роки. Український національно-визвольний рух.
  - 65.Україна напередодні та на початку Другої світової війни (1939–1941).
  - 66.Особливості окупаційного режиму в Україні (1941–1944). Рух опору: партизани, підпілля, Українська Повстанська армія.
  - 67.Підсумки та наслідки Другої світової війни для України.
  - 68.Україна в повоєнний період (1946–1953).
  69. «Відлига» та національний рух 50–60-х рр. XX ст. в Україні.
  - 70.Правозахисний рух в Україні протягом 60–80 рр. XX століття.
  - 71.Україна в добу кризи авторитарної системи (70-ті – перша половина 80-х рр. XX століття).
  - 72.Україна в роки «перебудови» та демократичної революції (1985–1991).
  - 73.Проголошення державної незалежності України 24 серпня 1991 року.
  - 74.Незалежна Україна у 90-ті рр. XX – на початку XXI ст.: соціально- економічний розвиток.
  - 75.Політичний розвиток України в 90-х роках XX – на початку XXI століття. Сучасні політичні партії України.
  - 76.Конституція України 1996 р.; перспективи її оновлення.

77. Міжнародне становище України наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття. Україна та Європа. Українсько-російські відносини і причини їх загострення.
78. Основні напрями внутрішньої та зовнішньої політики в Україні в кінці ХХ – на початку ХХІ століття.
79. Постать Лесі Українки
80. Євгена Чикаленка
81. Постать Володимира Вінниченка
82. Постать Симона Петлюри.
83. Постать Михайла Грушевського
84. Постать Миколи Міхновського
85. Постать Дмитра Дорошенка
86. Постать Дмитра Донцова
87. Постать Нестора Махна
88. Постать Євгена Петрушевича
89. Постать Євгена Коновальця
90. Постать Степана Бандери

Зразок екзаменаційного завдання

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Навчально-науковий інститут екології

Спеціальність 101, 201

Семестр I

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень): бакалавр

Навчальна дисципліна: **«Історія України»**

Екзаменаційне завдання №

1. Утворення Галицько-Волинської держави, особливості геополітичного фактору (15 балів).
2. Михайло Драгоманов та його вклад до національно визвольного руху (10 балів).
3. Українсько-російські відносини наприкінці XX – на початку XXI ст. Газові війни (15 балів).

Затверджено на засіданні
кафедри українознавства
(протокол № _____ 20__ р.)

Зав. кафедри

проф. Д. М. Чорний

Екзаменатор

доц. Н. В. Аксьонова